

# 167. Tiistaina 22 päivänä tammikuuta 1991

kello 14

## Päiväjärjestys

### Ilmoituksia

### Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 321 laiksi  
valtiopäiväjärjestyksen väliaikaisesta  
muuttamisesta ..... 5921

### Kolmas käsittely:

2) Ehdotus laiksi NORSAD-raham-  
ton ja NORSAD-sihteeristön perusta-  
mista koskevan sopimuksen eräiden  
määräysten hyväksymisestä ..... ”

Hallituksen esitys n:o 103  
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 20  
Suuren valiokunnan mietintö n:o 290

3) Ehdotus laiksi aluevaihdesta val-  
tion ja Pelkosenniemen kunnan välillä . 5924

Hallituksen esitys n:o 309  
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o  
92  
Suuren valiokunnan mietintö n:o 291

4) Ehdotukset laiksi koiraverosta  
annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta . ”

Hallituksen esitys n:o 298  
Lakialoitteet n:ot 63 ja 82  
Laki- ja talousvaliokunnan mietin-  
tö n:o 35  
Suuren valiokunnan mietintö n:o 292

5) Ehdotus laiksi Urho Kekkosen  
kansallispuiston rajauksen muuttami-  
sesta ..... 5925  
Hallituksen esitys n:o 308

Laki- ja talousvaliokunnan mietin-  
tö n:o 36

Suuren valiokunnan mietintö n:o 293

Siv. 6) Ehdotus laiksi Perämeren kansal-  
lispuistosta ..... 5925

Hallituksen esitys n:o 260

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö  
n:o 38

Suuren valiokunnan mietintö n:o 297

7) Ehdotus laiksi Tenojoen kalastus-  
sääntöä koskevan sopimuksen ja kalas-  
tussäännön eräiden määräysten aiheut-  
tamien menetysten korvaamisesta ..... ”

Hallituksen esitys n:o 28

Laki- ja talousvaliokunnan mietin-  
tö n:o 37

Suuren valiokunnan mietintö n:o 295

8) Ehdotukset laeiksi työsopimuslain  
muuttamisesta, työsopimuksen irtisa-  
nomismenettelystä annetun lain ku-  
moamisesta ja työttömyysturvalain  
9 §:n muuttamisesta ..... 5926

Hallituksen esitys n:o 291

Toivomusaloite n:o 1042/1987 vp.

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 59

Suuren valiokunnan mietintö n:o 294

9) Ehdotukset laiksi vuosilomalain  
muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys n:o 314

Lakialoite n:o 62/1989 vp.

Toivomusaloitteet n:ot 879/1987 vp.,  
559/1989 vp. sekä 685 ja 723

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 60

Suuren valiokunnan mietintö n:o 296

10) Ehdotus laiksi valtion taidemu-  
seosta annetun lain 2 §:n muuttamises-  
ta ..... ”

Siv.

|                                                                                                                                                                                                                   | Siv. |                                                                                                                                                                                                                                               | Siv. |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Hallituksen esitys n:o 284                                                                                                                                                                                        |      | 19) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 96 hallituksen esityksen johdosta laiksi leimaverolain muuttamisesta (HE n:o 278) .....                                                                                                              | 5928 |
| Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 28                                                                                                                                                                               |      | 20) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 97 hallituksen esityksen johdosta veronkantoa koskevien säännösten muuttamisesta (HE n:o 281) .....                                                                                                  | „    |
| Suuren valiokunnan mietintö n:o 298                                                                                                                                                                               |      | 21) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 98 hallituksen esityksen johdosta laiksi taidenäyttelyiden valtioneuvoston annettun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta (HE n:o 299) .....                                                                 | „    |
| Esitellään:                                                                                                                                                                                                       |      | 22) Talousvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksestä pelikasinotoimintaa koskevaiksi lainsäädännöksi (HE n:o 275) .....                                                                                                              | „    |
| 11) Ed. Pulliaisen ym. lakialoite n:o 138 ympäristölupamenettelylaiksi ja laeiksi maa-aineslain sekä vesilain muuttamisesta .....                                                                                 | 5926 |                                                                                                                                                                                                                                               |      |
| 12) Ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoite n:o 140 laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta sekä työsopimuslain 34 §:n muuttamisesta ..... | 5927 |                                                                                                                                                                                                                                               |      |
| 13) Asetus 30 päivästä marraskuuta 1990 Malesian kanssa erään tietyn tekstiilituotteen vientiä Malesiasta tuontia varten Suomeen tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta (A n:o 11) .....                          | „    | Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies<br>H e t e m ä k i - O l a n d e r.                                                                                                                                                                   |      |
| 14) Asetus 30 päivästä marraskuuta 1990 Romanian kanssa eräiden tekstiilituotteiden vientiä Romaniasta tuontia varten Suomeen tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta (A n:o 12) .....                             | „    | Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Antvuori, Gustafsson, Haavisto, Joutsensaari, M. Lahtinen, Puhakka, T. Roos, Salolainen, Taxell, Uitto ja Vähäkangas.                                                                       |      |
| Pöydällepanoa varten esitellään:                                                                                                                                                                                  |      | Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Salolainen.                                                                                                                                                                                              |      |
| 15) Lakivaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi yleisestä oikeusaputoiminnasta annetun lain muuttamisesta (HE n:o 241) .....                                                            | 5928 | <b>Ilmoitusasiat:</b>                                                                                                                                                                                                                         |      |
| 16) Talousvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksestä laeiksi vakuutusyhtiölain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE n:o 303) .....                                                    | „    | <b>Lomanpyynnöt</b>                                                                                                                                                                                                                           |      |
| 17) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 25 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös kananmunien haudontojen rajoittamisesta (VNP n:o 4) .....                             | „    | Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden takia edustajat Gustafsson ja Haavisto sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Antvuori, M. Lahtinen, T. Roos ja Vähäkangas sekä tämän kuun 25 päivään sairauden takia ed. Puhakka. |      |
| 18) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 26 hallituksen esityksestä taimiaineistolaisiksi (HE n:o 254) .....                                                                                               | „    | <b>Uusi hallituksen esitys</b>                                                                                                                                                                                                                |      |
|                                                                                                                                                                                                                   |      | Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjel-                                                                                                                                                                    |      |

män ohella kuluvan tammikuun 17 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 322, joka nyt on edustajille jaettu.

### Kirjalliset kysymykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 632, 667, 673, 676, 680—682, 684, 687, 692, 693, 697—699, 701 ja 702. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Riihijärvi: Arvoisa puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 13.

### Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

#### 1) Hallituksen esitys n:o 321 laiksi valtiopäiväjärjestyksen väliaikaisesta muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelu asiasta julistettiin viime istunnossa päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Helle ed. Kankaanien kannattamana vastoin puhemiesneuvoston tuolloista ehdotusta, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta, ehdottanut, että perustuslakivaliokunnan tulisi pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnan lisäksi myös sosiaalivaliokunnalta.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto, tarkistaen aikaisempaa kantansa, ehdottaa nyt, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää valtiovarainvaliokunnan ja sosiaalivaliokunnan lausunto.

Kun puhemiesneuvoston tarkistettu ehdotus on sama kuin ed. Helteen ehdotus,

puhemiesneuvoston ehdotus voitaneen hyväksyä yksimielisesti.

Hyväksytään.

Asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta ja sosiaalivaliokunnalta.

#### 2) Ehdotus laiksi NORSAD-rahaston ja NORSAD-sihteeristön perustamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoaa käsittely

Hallituksen esitys n:o 103

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 20

Suuren valiokunnan mietintö n:o 290

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen, sekä toiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee mietinnössä tarkoitetun selityksen antamista.

Menettelytapa hyväksytään.

### Keskustelu:

Ed. Laine: Rouva puhemies! Käytin tässä asiassa viikko sitten laajemman puheenvuoron enkä toista silloin esittämääni. Totean vain, että esitin silloin myös käsitykseni selityksen antamisesta, jota koskeva ehdotus sisältyy ulkoasiainvaliokunnan mietintöön.

Haluaisin nyt kuitenkin todeta sen, että kun kahden edellisen vaalikauden eduskunnat ja erityisesti niiden ulkoasiainvaliokunnat yhdensuuntaisesti Pohjoismaiden apartheidin vastaisen linjan kanssa askaroivat Etelä-Afrikan tasavallan vastaisten pakotteiden lisäämisellä, kiristämisellä ja laajentamisella,

josta eräänä ilmauksena oli viime vaalikauden loppuajkoina toimitettu ulkoasiainvaliokunnan kirje hallitukselle näiden pakotteiden kiristämisestä, joka sittemmin toteutui, nyt tämä linja on ollut hiljalleen kääntymässä tai sanoisinko tuuli on kääntymässä. Tosin vielä tämän vaalikauden alussa jatkettiin pakotteiden kiristämisen linjaa juuri ymmärtääkseni sen kirjeen pohjalta, johon äsken viittasin. Sittemmin ovat tilalle astuneet uudet pyrkimykset ja uudet tavoitteet. Viittaen tässä mm. ulkoasiainvaliokunnan pyrkimykseen matkustaa Etelä-Afrikkaan, mikä sitten kuitenkin muuttui matkasuunnitelmien osalta.

Nyt ulkoasiainvaliokunta on siis suuntautunut Etelä-Afrikan pakotteiden höllentämiseen. Jos tästä haluaa sanoa kriittisen huomautuksen, kuten viime kerralla totesin, niin sanon, että nyt ei siis enää tarvitse välittää YK:n vetoomuksista tässä asiassa. Nyt ei siis tarvitse välittää Etelä-Afrikan lähinaapurien mielipiteistä, jotka nekin tiedetään. Nyt ei tarvitse välittää ammattiyhdistysliikkeen mielipiteistä. Viittaen nyt tuoreimpaan tietoon, joka koski Pohjoismaiden kunnantyöntekijöiden yhteisjärjestön mielipidettä, joka julkistettiin noin viikko sitten ja jossa edellytetään jatkettavan Etelä-Afrikan vastaista kansainvälistä painostusta.

Haluaisin tässä yhteydessä ottaa esiin kysymyksen siitä, kuka oli se henkilö, joka Suomessa näkyvämmin nosti esille ns. etulinjan maiden yhteistyön tukemisen. Ellen väärin muista, tämä henkilö oli silloinen pääministeri Kalevi Sorsa. Saatan tässä erehtyä tittelissä, mutta tuskin nimessä. Pohjoismaat siis alkoivat voimakkaammin tukea etulinjan maita, joista nyttemmin on käytetty niin kuin tässäkin esityksessä nimitystä Sadcc-maat.

Mikä auttamisen ja tukemisen perustarkoitus on ollut? Tarkoitus on ollut auttaa Etelä-Afrikan lähellä sijaitsevia maita selviytymään taloudellisista ongelmistaan paremmin ja niin, että ne voisivat olla riippumattomia Etelä-Afrikan tasavallasta. Sehän on esillä olevan sopimuksenkin päätarkoitus. Tietenkin tilanne on sellainen, että näistä kymmenestä maasta seitsemän joutuu olemaan pakosta yhteistyössä Etelä-Afrikan kanssa, koska niillä ei ole muuta mahdollisuutta tulla toimeen. Sopimuksella siis haluttiin juuri auttaa näitä maita, ettei ole pakosidonnaisuutta Etelä-Afrikan tasavaltaan.

Voidaan myös sanoa, että on tietenkin nurinkurista ja takaperoista puhua eristämisestä ja eristäytymisestä. Eihän se sovellu oikein kansainväliseen ilmapiiriin, jossa pitäisi tukea ja kannattaa kansainvälistä yhteistyötä kaikin osin. Mutta Etelä-Afrikkaan on muodostanut juuri sen poikkeuksen, että sen perustuslakiin kirjatun rotusortosäännöksen ja rotusortokäytännön vuoksi kansainvälinen yhteisö on suhtautunut kielteisesti Etelä-Afrikan kanssa tapahtuvaan yhteistyöhön. Tässä mielessä eristäminen ja eristyminen on mielestäni ollut ja on edelleen perusteltua.

Voi olla niin, että Etelä-Afrikan rotusortohallinto muuttaa linjaansa, voi olla niin. Eräitä orastavia merkkejä on, kuten ulkoasiainvaliokuntakin toteaa ja on muuallakin todettu. Mutta vielä ei ole varmuutta, että tapahtuu todellisia muutoksia, että neuvottelut pääsevät käyntiin, poliittiset oikeudet turvataan, perustuslaista poistetaan rotusortopykälä jne. Tällaisia takeita ei toistaiseksi ole, ei ole mitään varmoja merkkejä. Sinä päivänä, kun nämä ovat havaittavissa, minäkin kriittiset sanani lopetan, en vedä takaisin, koska tähän saakka katson ne täysin oikeutetuiksi. Solidaarisuuteni on sorrettujen ja riistettyjen puolella, joita on tarkoitus esillä olevan sopimuksen avulla auttaa.

Olen, kuten äsken totesin, ilmaissut mieltäni ja tiedän, että eduskunnassa on hyvin monta kansanedustajaa, jotka ovat kanssani tässä suhteessa samaa mieltä. Kun ulkoasiainvaliokunta nyt kehottaa hallitusta harkitsemaan, niin vasemmistoliiton eduskuntaryhmän piirissä ollaan sitä mieltä, että harkinta-aikaa tulisi hieman venyttää, katsoa kuukausia, ehkä puolisen vuotta, tapahtuuko Etelä-Afrikassa todella sellaisia muutoksia, kuin nyt toivotaan. Sen jälkeen tulisi kenties ajankohtaiseksi se, mitä valiokunnan mietinnössä on lausuttu.

Ed. Zyskowitz: Arvoisa puhemies! Ed. Laine puheenvuorossaan sanoi, että Etelä-Afrikan osalta ei olisi havaittavissa mitään varmoja merkkejä demokratisoitumiskehityksestä, joka johtaisi rotuerottelun loppumiseen tuossa maassa. Mielestäni Etelä-Afrikasta päinvastoin on havaittavissa hyvinkin paljon rohkaisevia ja varmoja merkkejä tuon suuntaisesta kehityksestä, joka merkitsee Etelä-Afrikassa demokratian vahvistumista

ja rotuerottelupolitiikan vähenemistä ja toivottavasti kokonaan poistumista.

Mielestäni on aivan oikein, että Suomi yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa suuntautuisi talouspakotteiden vähentämiseen ja antaisi tällä tavoin rohkaisevia merkkejä ja tukea sille politiikalle, jota Etelä-Afrikan hallitus demokratian kehittämissuhteessa tuossa maassa on ryhtynyt harjoittamaan.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Jos Norsad-rahaston tarkoituksena on mahdollistaa vaihdettavien valuuttojen käyttöön saaminen Etelä-Afrikkaa ympäröivissä Sadcc-maissa, tarkoituksena on siis avustaa köyhimpiä Etelä-Afrikan maita taloudellisen kehityksen suhteen. Ne ovat joka tapauksessa maantieteellisestäkin asemasta riippuen riippuvaisia Etelä-Afrikan kanssa käytävästä kaupasta ja taloudellisista suhteista. Tämän vuoksi, jos pakotteet Etelä-Afrikkaa kohtaan ovat kohtuuttomat ja niitä ei tarkoin harkita joka ajankohta uudelleen, se merkitsee myös sitä, että Sadcc-maiden taloudellinen kasvu hidastuu ja heikentyy.

Etelä-Afrikka on mielestäni, vaikkakin apartheid-politiikka on edelleen olemassa oleva totuus, joka tapauksessa hallituksen puolelta osoittanut merkittäviä pyrkimyksiä apartheid-politiikan purkamiseen. Sen esteenä tällä hetkellä on ollut se, että Etelä-Afrikassa ei tiedetä, kuka on neuvotteleva osapuoli, koska nimenomaan värillinen väestö ei ole pystynyt keskenään sopimaan siitä, mikä on pelin henki heidän puoleltaan. Käsitykseni mukaan, jos Etelä-Afrikka on osoittanut niin merkittävää pyrkimystä apartheid-politiikan purkamiseen kuin se on tehnyt, vaikka olosuhteista johtuen se ei ole johtanut vielä tulokseen, on hyvin tarkoin harkittava sitä, millä tavalla pakotteisiin suhtaudutaan, koska niiden nimenomaisella kiristämällä tai jäädyttämällä nykyiseen tasoon aiheutetaan taloudellisen kehityksen tappioita Sadcc-maiden suhteen. Tätä on myös tarkoin harkittava eikä tuijotettava aina samaan asiaan, joka on kymmenen vuotta sitten päätetty.

Ed. Junnila: Arvoisa puhemies! Ed. Laine antoi ymmärtää, että hän tuntee solidaarisuutta sorrettuja ja riistettyjä kohtaan. Se on kaunis tunne, mutta sen pitäisi olla aito. Ja jotta se olisi aito, sen täytyy olla

johdonmukainen. Me tiedämme hyvin, että sorrettuja ja riistettyjä on maantieteellisesti meitä paljon lähempänä kuin Etelä-Afrikassa. Enpä ole huomannut ed. Laineen nousuvan eduskunnan puhujakorokkeelle puolustamaan näitä maantieteellisesti lähellä olevia sorrettuja ja riistettyjä.

Ed. Wahlström: Arvoisa puhemies! Ed. Zyskovicz puhui siitä, että on tapahtunut myönteisiä muutoksia. Jollei jotakin myönteistä muutosta olisi tapahtunut Etelä-Afrikassa, emme varmaan olisi olleet hyväksymässä tätä. Meillähän ei ole tässä vastalauseita. Me haluamme vain korostaa sitä, että se harkinta, mitä tässä esitetään, ei mielestämme tarkoita välittömiä toimenpiteitä. Me ymmärrämme, kuten ed. Aittoniemi sanoi, että näitä maita tulee edelleenkin tukea. Niille pitää luoda mahdollisuuksia rakentaa omaa talouttaan sillä tavoin, ettei se olisi liiaksi riippuvaista Etelä-Afrikan taloudesta, mutta tunnustaan se tosiasia, että niiden on tehtävä yhteistyötä Etelä-Afrikan tasavallan kanssa.

Jos puhutaan pakotteista, niin minusta tässä asiassa meidän pitäisi noudattaa niitä linjoja, joita YK:ssa on päätetty. YK:n yleiskokous, niin kuin tiedetään, vuonna 1989 teki päätöksen siitä, että pakotteita ei tule purkaa, ja viime syksynä tuo päätös toistettiin. Mielestäni meidän ei pidä tässä mennä muille linjoille kuin se, mitä YK:n päätökset edellyttävät. Olen huomannut, että viime päivinä on erityisen suurta painoa annettu YK:n päätöksille, esimerkiksi koskien Persianlahden tapahtumia ja turvallisuusneuvoston päätöstä siinä yhteydessä. Minusta pitäisi kaikista YK:n päätöksistä pitää kiinni.

Todellakin tässä asiassa harkinta ja seuranta on paikallaan. Me kaikki tietysti toivomme, että muutokset, jotka nyt ovat todella hyvin pieniä, vahvistuisivat ja apartheid-politiikka voitaisiin lähitulevaisuudessa kokonaan lopettaa.

Ed. Laine: Rouva puhemies! On kiistämätön tosiasia, että Sadcc-maista, joista nyt on kyse, huomattava osa joutuu olemaan riippuvaisia Etelä-Afrikasta. Kuten mainitsin, seitsemällä maalla on suhteita. Tässä on ollut tarkoituksena, niin olen ymmärtänyt, hallituksen ja kaikkien Pohjoismaiden hallitusten pyrkiä siihen, että ne voisivat omaa talout-

taan ja riippumattomuuttaan kehittää Etelä-Afrikasta. Pidemmän päällekin on niin, että jos yksi valta omaa koko taloudellisen vallan Etelä-Afrikassa, niin se ei tule koskaan missään tilanteessa olemaan kovin myönteinen asia.

Toteaisin lopuksi, että YK:n yleiskokous on toista mieltä kuin edustajat Zyskowitz ja Junnila puheenvuoroissaan. Viittaa eräaseen selostukseen, joka on kerrottu virallisesti ja jossa sanotaan, että Etelä-Afrikan vastaisten pakotteiden poistaminen YK:n yleiskokouksen yleisen käsityksen mukaan olisi ennen aikaista ja kansainvälisen yhteisön tulee edelleen olla odottavalla kannalla, kunnes Etelä-Afrikan muutoksia voidaan todella pitää perusteellisina ja peruuttamattomina. Minä olen tällä kannalla, olen tätä asiaa koettanut korostaa. En tiedä, onko tullut sanotuksi oikein taikka väärin, mutta tätä olen tarkoittanut.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ihan lyhyesti ed. Laineelle vielä, mistä asiasta ei ole puhuttu, sikäli kuin asiasta jotakin tiedän. Se ei ole kyllä paljon, mitä minä tiedän.

Nimenomaan Sadcc-maat ovat tyytyväisiä taloudelliseen yhteistyöhön, joka on käynnissä Etelä-Afrikan suuntaan. He toivovat sen lisääntyvään, koska se on heille taloudellisesti tärkeätä. Tämäkin asia täytyy aina ottaa huomioon silloin, kun katsotaan, mihin suuntaan kansainvälisesti pyritään kehittämään valtioiden välisiä, nimenomaan taloudellisia suhteita. Jos Sadcc-maat hyväksyvät tämän kaupankäynnin ja taloudellisen yhteistyön, ei sille pidä asettaa esteitä muualta maailmasta, jossa ei asioista tiedetä syvästi niin paljon kuin itse alueella.

Ed. Zyskowitz: Arvoisa puhemies! Olin näistä pakotteista lyhyesti todennut vain sen, että en ole vaatinut tässä Etelä-Afrikan vastaisten pakotteiden kumoamista, mutta olen lausunut käsityksenäni sen, että Suomen, muiden Pohjoismaiden ja koko kansainvälisen yhteisön tulisi mielestäni suuntautua näiden pakotteiden poistamiseen päin ja tällä tavoin omalta osaltaan rohkaista Etelä-Afrikan hallitusta jatkamaan ja voimistamaan sitä politiikkaa, jolla pyritään tuomaan kehitystä ohjaamaan demokratian ja rotujen tasa-arvon tielle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ja toiseen pontteen sisältyvät ehdotukset hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

### **3) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Pelkosenniemen kunnan välillä**

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 309

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 92

Suuren valiokunnan mietintö n:o 291

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

### **4) Ehdotukset laiksi koiraverosta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta**

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 298

Lakialoitteet n:ot 63 ja 82

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 35

Suuren valiokunnan mietintö n:o 292

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esityk-

seen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

### Keskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Olen käyttänyt koiraveroasiasta lähes lukemattomia puheenvuoroja eri yhteyksissä. Kun lakiehdotuksen toisessa käsittelyssä käytin lyhyen puheenvuoron, niin totesin silloin, että tässä jo välillä kävi niin, ettei edes muistettu, minkä takia koiravero aikoinaan kannettavaksi asetettiin. En paljastanut silloin sitä syytä ihan tarkoituksella. Halusin nähdä, kuinka moni kansanedustaja oli paikalla, kun sen aikaisemmin totesin. Ystävällisesti moni totesi, että olisit nyt paljastanut, miksi se asetettiin. Minä nyt kerron sen kaikille. Se oli vesikauhun torjuntamielessä luotu tavallaan rahastointijärjestelmä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

### 5) Ehdotus laiksi Urho Kekkosen kansallispuiston rajauksen muuttamisesta

Kolmas käsittely  
Hallituksen esitys n:o 308  
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 36  
Suuren valiokunnan mietintö n:o 293

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

### 6) Ehdotus laiksi Perämeren kansallispuistosta

Kolmas käsittely  
Hallituksen esitys n:o 260  
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 38  
Suuren valiokunnan mietintö n:o 297

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

### 7) Ehdotus laiksi Tenojoen kalastussääntöä koskevan sopimuksen ja kalastussäännön eräiden määräysten aiheuttamien menetysten korvaamisesta

Kolmas käsittely  
Hallituksen esitys n:o 28  
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 37  
Suuren valiokunnan mietintö n:o 295

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

**8) Ehdotukset laeiksi työsopimuslain muuttamisesta, työsopimuksen irtisanomismenettelystä annetun lain kumoamisesta ja työtyömyysturvalain 9 §:n muuttamisesta**

Kolmas käsittely, ainoa käsittely  
Hallituksen esitys n:o 291  
Toivomusaloite n:o 1042/1987 vp.  
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 59  
Suuren valiokunnan mietintö n:o 294

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista. Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy sosiaalivaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

**9) Ehdotukset laeiksi vuosilomalain muuttamisesta**

Kolmas käsittely, ainoa käsittely  
Hallituksen esitys n:o 314  
Lakialoite n:o 62/1989 vp.  
Toivomusaloitteet n:ot 879/1987 vp., 559/1989 vp. sekä 685 ja 723  
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 60  
Suuren valiokunnan mietintö n:o 296

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista. Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai

hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy sosiaalivaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

**10) Ehdotus laiksi valtion taidemuseosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Kolmas käsittely  
Hallituksen esitys n:o 284  
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 28  
Suuren valiokunnan mietintö n:o 298

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

**11) Ed. Pulliaisen ym. lakialoite n:o 138 ympäristölupamenettelylaiksi ja laeiksi maaineslain sekä vesilain muuttamisesta**

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

**Keskustelu:**

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Kun hallituksen esitystä n:o 312 eli ympäris-



tölupamenettelylakiesitystä täällä käsiteltiin, käytiin varsin perusteellisen puheenvuoron, jossa aika tavalla perusteellisesti rusikoin hallituksen esityksen nimenomaan sen takia, että hallituksen esitys on pelkkä hallinnointikehittelylaki ja varsinainen ympäristölupaja ympäristönsuojelusubstanssi siitä puuttuu.

Jotta puheellani olisi jotain katetta, olen yhdessä ed. Soininvaaran ja muun eduskuntaryhmän kanssa laatinut hallituksen esitykselle rinnakkaislakialoitteen, joka sisältää tällä kertaa substanssia. Kun se on nyt täällä esittelyssä ja menee välittömästi valiokuntaan, niin tämä helpottanee myös hallituksen esityksen käsittelyä siellä ja myös esityksen käsittelyä isossa salissa, kun hallituksen esitys mietintöineen tulee takaisin käsittelyyn ihan lähipäivinä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

**12) Ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoite n:o 140 laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta sekä työsopimuslain 34 §:n muuttamisesta**

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

**Keskustelu:**

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Lakialoite on vasemmistoliiton rinnakkaisaloite hallituksen esitykseen päivähoitolain ja kotihoidon tuesta annetun lain muuttamiseksi. Toistan vasemmistoliiton kannatuksen sille, että alle kouluikäisille lapsille säädetään ns. subjektiivinen oikeus, lakiin perustuva oikeus, päivähoitopaikkaan.

Hallitus esittää kuitenkin oikeuden astumaan voimaan vasta 1.8.1995 eli noin neljän ja puolen vuoden kuluttua. Aika on mielestämme liian pitkä. On selvää, että tavoitteen toteuttamiseen tarvitaan aikaa, ja siksi ehdo-

tamme valiokunnassa, jossa asia on käsitelty, että päivähoitolain muutos tulisi voimaan 1.1.1994 eli kunnilla olisi kolme vuotta aikaa päivähoitopaikkojen järjestämiseen kaikille.

Tämä ei merkitse liian suurta kiirettä, koska nyt jo on päästy aika pitkälle. Hallituksen esitys itse asiassa olisi tarkoittanut, että mitään ylimää räisiä ponnisteluja päivähoiton toteuttamiseksi ei olisi tarvinnut tehdä.

Lisäksi esitämme, että kunnille maksettaisiin korkeampaa valtionosuutta sekä päivähoitolain että lasten kotihoidon tukilain velvoitteiden toteuttamiseksi. Tämä on tärkeää erityisesti sen vuoksi, että kunnilla on riittävät resurssit huolehtia asiasta ja että näitä ei toteuteta siten, että vanhustenhuolto asetetaan vastakkain. Valitettavasti tällaista ilmaa on ollut.

Lisäksi esitämme työsopimuslain muutoksen, että hoitovapaa ulotettaisiin myös neli- vuotiaisiin.

---

Ed. Salolainen merkitään läsnä olevaksi.

---

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

---

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan

**13) Asetus 30 päivältä marraskuuta 1990 Malesian kanssa erään tietyn tekstiilituotteen vientiä Malesiasta tuontia varten Suomeen tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta (A n:o 11)**

**14) Asetus 30 päivältä marraskuuta 1990 Romanian kanssa eräiden tekstiilituotteiden vientiä Romaniasta tuontia varten Suomeen tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta (A n:o 12)**

---

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon

**15) Lakivaliokunnan mietintö n:o 14 (HE n:o 241)**

**16) Talousvaliokunnan mietintö n:o 16 (HE n:o 303)**

**17) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 25 (VNP n:o 4)**

**18) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 26 (HE n:o 254)**

**19) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 96 (HE n:o 278)**

**20) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 97 (HE n:o 281)**

**21) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 98 (HE n:o 299)**

**22) Talousvaliokunnan mietintö n:o 17 (HE n:o 275)**

---

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.

---

Täysistunto lopetetaan kello 14.37.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola

---